

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Ignatii Loiolae, Qui religionem Clericorum Societatis Iesv instituit

**Ribadeneyra, Pedro de
Coloniæ Agrippinæ, 1602**

De rerum spiritualium prudentia. X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45323

dio? quid video? Ad quem Ignatius: Et quid, inquit, audiisti? Cum narrasset: abi inquam, dormi. Redijt in cubile Iohannes: paulò post audiuit rursus graui- ter pullari Ignatium, cædiq;. Ad ipsum recurrit, immotum reperit, sed veluti ex magna lucta animique contentio- ne anhelantem, à quo denuò lectum repetere, somno se dedere, neque am- plius surgere iussus est.

Otiosum esset persequi singula, quæ ad robur Ignatij, magnitudinemque a- nimi pertinent. Etenim vir ille fuit in magnis cogitandis excelsus, in aggrediendis strenuus, in aduersis sustinen- dis inuictus, & perseuerans, nullis periculis animum submittens: nulla hominum potentia, aut autoritate, ab eo quod rectissimum duceret, statu- que constantiæ discedens.

DE RERVM SPIRITALIUM
prudentia.

CAPVT X.

Singulari conscientias perturbatas seranquillandi gratia, ac prudentia fuit: vsque adeò vt sæpe qui medi- cinam ab illo peteret, cum morbum ipse suum explicare non posset, Ignatius

tius tamen, quasi intima & recondita illius cordis penetrasset, quæ in eius animo versarentur, clarè dilucideque exponeret. Deinde simili aliquo exemplo, quod sibi accidisset, remedioque quod expertus esset, breuiter explicato, facile afflictis animis omnem mororem, atque ægritudinem abstergebat. Exempla multa sunt, quæ breuitatis causa prætermitto. Certè liquet, initio ita fuisse à Deo exercitum Ignatium, ac probatum, vt probari cum oportuit, qui tot filiorum parēs, qui dux tot militum futurus esset.

Lutetiæ quidem Sacerdos dignitate, professione Religiosus, vita prophanus ac perditus, Ignatio erat propter morum dissimilitudinem maximè infestus. Ad quem sanandum Ignatius, eum omnes sibi aditus videret occlusos, hanc rationem excogitauit: Dominico quodam die, ad sacratissimum Christi corpus sumendum de more profectus, quòd propè templum habitaret, vbi Eucharistiam sumere volebat, bene mane ad hominem diuertit: rogauitque, vt quoniam confessarium alium nō haberet ad manum, sibi peccata sua confitenti operam daret. Ille exhorruit primùm Ignatij ingressu: dein-

deinde multò magis quòd id peteret miratus est : postremò dedit inuitus, quod honestè negare non poterat. In confessione Ignatius postquam quotidiana & leuiora errata exposuit, addidit se etiã quãdam præteritæ vitæ crimina, quorum stimulis maximè vrgeretur, aperire velle, vt eorum recordatione salubri pudore suffusus, veniã à Domino faciliùs impetraret. Hic cœpit delicta iuuentutis suæ, & ignorantias recensere, tanto dolore ac gemitu, tam profusis lacrymis, vt suo fletu, flere hominem cogeret, vehementerque compungeret. Expendebat enim vero iudicio, ac magno verborum & sententiarum pondere exaggerabat, quanta Dei esset, quem offenderat, maiestas, quanta vicissim sua ipsius vilitas atque abiectio: quanta illius in se liberalitas & mansuetudo, quanta ipsius ingrati animi obliuio, & in tã benignũ Dominum scelus; prorumpebatque Ignatius in lacrymas, & intimũ doloris sensum deficientibus verbis explicare non poterat. Quid multa? cùm in vita præterita Ignatij, Sacerdos vitam suã præsentem expressam, quasiq; suis coloribus expictã cerneret, & alieno ex dolore, eoq; grauissimo, sibi propter maiorẽ causam

causam vehemētius etiam dolendum
intelligeret, ita commotus est, atque
animo commutatus, vt quem prius de-
testabatur, admirari Ignatium incipe-
ret, vitamque suam detestari, cuius for-
dibus hactenus impensè oblectabatur.
Itaque nauigationis cursu in contra-
ria mutato, vela vertit, funemque re-
duxit: spiritualibus exercitationibus ab
Ignatio eruditus, sacris peregrinatio-
nibus sese, ac pœnitentię asperitatibus
penitus dedit, vitamque & Sacerdote
& religioso homine dignam ita insti-
tuit, ac persecutus est, vt sui Ordinis vi-
ris admirationi equè esset atque exem-
plo. Certè ipse quasi salutis suę autho-
rē Ignatium, ac vitæ parentem semper
deinceps coluit, ac dilexit, idque aper-
tè non destitit prædicare.

Aliàs item, erat Ignatius Lutetiæ a-
liquando, vnà cum affiduo quodam e-
ius comite, ac cælestis disciplinæ disci-
pulo (ex quo ipso hæc audiuius) ho-
minem respicit quendam horridum
ac luridum per viam publicam trans-
cuntem, prægrandi saxo onustum, ac
veluti gementem sub pondere. Diuini-
tus collustratus (sicut rei probauit eue-
tus) de repente comitem suum simili
se habitu induere, atq; hominem sub-
sequi,

qui iubet, facereque simulatè, quid-
quid illum verè facientem videret, se
enim è vestigio vtrumque consecutu-
rum. Extra ciuitatem homo ille egre-
ditur, insequitur Ignatij discipulus, in
solitarium locum se confert: quò post-
quam ventum est, rogatus homo à no-
stro, quid sibi vellet? quid quæreret? Su-
spendium, inquit, volo, & acerbissimã
mihi mortem consciscere. Crucior e-
nim nimis, & tristissimis rebus ac per-
ditissimis ad restim adigor. Nulla e-
nim erit requies, nullus laborũ ac do-
lorum finis, nisi mors, quæ mera ma-
lorum est. Hanc mihi inferre statui, &
iccirco huc veni. Cùm autem alter se
in eadem causa esse diceret, multisque
vitam suam obsessam esse molestijs, ex
quibus exire ipsi non liceret, nisi per
mortem, Ignatius interuenit: & ad lo-
cium quasi ad ignotũ conuersus, Quis
inquit tu? Vnde? quò? quid tibi vis? quor-
sum saxum, quorsum sordidus atque
incultus habitus? Hic ille titubare, hæ-
rere, & supra modum afflictum se ac
Perditum dicere, nullumque despera-
tissimis rebus remedium esse, præter
laqueum Quem blandè consolatus Ig-
natius, sensim sermonis suauitate eo
pellexit, vt se consilij sui pœnitere dice-
ret, &

Dd

ret, &

ret, & fero atque execrando mortis genere reiecto sp̄e suam magnā in Deo, vitæ ad salutis parente, atq; certissimā collocare. Tunc ad hominem (cuius causa omnia ex cōposito fiebāt) Quid, inquit, tibi videtur? Ego enim consilium huius boni viri (Ignatium indicās) sequi decerno: quando hanc mortem, quam mihi inferre parabam, breuem quidem, sed miserrimam, altera sempiterna & teterrima consequetur. Neque enim hæc præsentium ærumnarum mors finis; sed principium impendentium malorum, atque æternorum futura est. Quo exemplo animatus homo ille, & blandissimis verbis delinitus ab Ignatio, & confirmatus idem sibi placere dixit: & à detestabili illa, diæraque se occidendi voluntate discessit, Deo gratias agens, quòd miseriam suam socium inuenisset, & communis calamitatis depulsorem.

Vituperabat gubernatores aliorum & magistros, qui in spiritali vita ceteros omnes ex se metirentur, & ad eandem, quam vtilem ipsi sibi experirentur viuendi orandive rationem reuocarent Hoc periculosum valde dicebat esse, & hominis multiformis gratiarum Dei dona, variasque Spiritus sancti ditibus.

tributiones ignorantis ; neque satis
 diuisiones gratiarum, in eodem spiri-
 tu intelligentis. Vnusquisq; enim pro-
 prium donum habet ex Deo, vnus qui-
 dem sic, alius verò sic. 1. Cor. 4.

Ipse verò quantum in Dei via quisq;
 profecisset, non fronte, ac vultu, sed a-
 nimo & fructu metiebatur : neque
 ex facilitate quadam & bonitate na-
 turæ, sed ex contentione, & sui cu-
 iusque victoria, virtutum momenta
 ponderabat : secernebatq; acutissimè
 naturæ motus, & gratiæ.

Itaque adolescentem quendam ex
 nostris, acri ingenio, & vehementi na-
 tura incitatum monens Ignatius, & ad
 prauos animi motus cohibendos pa-
 ternè cohortans, vince aiebat te, N. vin-
 ce. Si enim te viceris, splendidiorẽ,
 quam alij, qui mitiori sunt ingenio,
 habebis in cælo coronam. Et cum hũc
 ipsum adolescentem Minister Roma-
 næ domus, me coram, grauitè accu-
 saret apud Ignatium, & quasi minus
 quietum, morigerum ac tractabilem
 insectaretur : Ignatius non vulgi truti-
 na, sed veritate, & spiritualis pruden-
 tiæ statera rem æstimans, respondit
 Ministro: Mitius (quæso) & blandius.
 Equidem istum ipsum, quẽ tu tã acriter
 Dd 2 repre-

reprehendendum putas, plus ego in Dei via paucis mensibus profecisse arbitror, quam duos illos integro anno. Nominavit autem duos, omnium ex fratribus candidissimos, & lenitate quadam ingenij, ac morum suavitate maximè amabiles. Ex quo apparet, non illum exteriorem tantum speciem respexisse, vt de virtutis solido fructu iudicaret, & blandam quandam mollemque naturam, qua illi duo præstabant; sed rem totam perpendisse vera ratione, & conatu, studio, suiq; pervincendi labore definisse. Quæ nimirum in acriori natura perdomanda, maiorem conatum, contentionemq; desiderant.

Simplicem hominem, & Spiritu Dei atque amore plenum magis diligebat, quàm eruditum, minusque perfectum. Huic tamen, reliquisque, qui vel nature, vel fortunæ muneribus antecellerent, maiorem curam adhibebat, propterea eam, quæ ab illis in multos redundare potest utilitas.

Quæ religionis, nullis proprijs reditibus, sed quotidianis eleëmofynis viuunt, eas dicebat neque perpetuas, neque in suo instituto permanentes esse posse, nisi aut vitæ asperitate, aut insigni

ni aliqua vtilitate, hominum beneuolentiam in se allicerent, & benignitatē excitarent. Istæ enim duæ res hominū animos plurimum commouent, & vel admiratione, vel fructu ad liberaliter tribuendum inuitant.

Non temerè quodlibet utebatur, sed magno delectu, quid cuique committeret, prouidebat: & gubernandi quidem alios, regendique, aut duram aliquam prouinciam vix vlli tradebat, cuius spectata virtus, diuque probata antea non fuisset. Romæ tamen, ut periclitaretur ingenium, & vires aliquotū tentaret, eosque paulatim ad maiora exerceret, rudibus hominibus atque in exercitatis in hoc genere offi. j. m. r. dūm eff vsus.

Illud diligentissimè cauuit, ne quid nostris obreperet, quod candorem fidei quoquo modo inquinaret, & peregrinis omninò, aut nouis opinionibus inficeret. Itaque cum timeret, ne ex Hebraicæ linguæ necessaria cognitione aliquid discerent, ex quo ad nouas interpretationes perquirendas, nouosque sacre Scripturæ sensus delaberentur: statuit, ut nostri veterem, vulgatamque editionem, longo tot seculorum vsu comprobata omninò retine-

*Sess. 5.
sub Pau-
lo 3.*

tinerent : & magno etiam studio tuerentur. Quod Concilium etiam Tridentinum, tuis postea decretis cavit & sanxit. Adde eodem, quod mali autoris, aut certe dubij, ac suspecti, bonum etiam librum legi in Societate nolebat. Namque aiebat, dum mali autoris bonus liber legitur, primo quidem placet ipse liber, paulatim deinde qui librum scripsit : qui quidem probatus, blandè in animos teneros, atq; molles influit, & lectoribus iam beneuolis, sui que amantibus, doctrinam suam facile persuadet : ut quicquid scriptum ab illo sit, id etiam verum iudicetur. Ita quod infectum veneno est, id longissime etiam serpit, & dum principiis caute non obstititur, ægrè vitantur extrema. Hoc de Erasmo Roterodamo, hoc de alijs eiusdem farinae sentiebat scriptoribus : idque multò ante quam Apostolicæ sedis censura notarentur. Opponet enim Monachum (ut præclare scriptum est à Diuo Basilio) hereticum hominem auersari, genuinos, ac probatos libros legere : reprobos & apocryphos penitus non contingere : nam sermo eorum (ait Paulus) ut cancer serpit.

*Basil. ser-
mone 3.
de exerci-
tatione
piet.
2 Tim. 2.*

Ean-

Eandem etiam diligentiam adhibuit, ut studium orationis ac mortificationis ex veritate in Societate (ut par est) æstimaretur : eiusque fructus, non falsis atque speciosis titulis (qui imprudentium oculos plerumque excæcant) sed spiritali profectu, & perfecta sui cuiusque victoria, tanquam certissima regula definiretur : ut ex ijs quæ mox subjiciam, fiet manifestum.

Anno Domini 1553. F. Reginaldus, Dominicanæ familiæ monachus, vir grauis, & vita, ætate, atque prudentia inter sui Ordinis viros apprimè nobilis, nostrique per studiosus, Ignatium 23. Maij officij gratia Romæ conuenit, & me ac P. Benedicto Palmio præsentibus, inter alia, Bononiæ in Cœnobio sceminarum suæ curæ commisso, virginem quandam esse dixit admirabilem, & orationis virtute præstantem : quæ sæpenumero alienaretur à sensibus, atq; extra se ita poneretur, ut neque ad motum ignem, neque stimulos corpori adhibitos sensu perciperet : ad omnia denique mortuæ iacere similis, præterquam ad vnam obedientiæ vocem. Excitabatur enim, ac veluti de leuissimo somno expergefacta surgebat ab oratione, simul atque

D d 4

vocem

vocem præfectæ monasterij se vocantis audiuiſſet . Hæc aadem virgo, Domini noſtri Ieſu Chriſti cruciatus fe-
rebatur imitari , & quos ille in corpore ſuo pro nobis dolores pertulit, ipſa ſuis doloribus ita repræſentabat interdum, vt in Chriſtum ipſum amore transformatam diceres . Nam ſtig-
mata habere in manibus videbatur, per-
foſſum latus , caput veluti compunctum ſpinis atque tranſfixum , gutta-
tim diſtillans ac cruore madidum , &
id genus alia quædam : eaq; bonus Pa-
ter ſuis ipſe oculis ſe vidiffe aiebat, ſuis tetigiffe manibus, alienis oculis atq;
manibus fidem negantem . Hæc cum narraſſet, ex Ignatio quæſiuit familiariter, quod eius eſſet de iſtiusmodi rebus iudicium ? quas ipſe non audebat vel probare omninò , vel improbare .
Cui Ignatius illud tantum: Ex omnibus inquit, quæ narraſti, Pater, nihil minus habet dubitationis, quàm illud promptæ obedientiæ ſignum . Reginaldo à nobis digreſſo , rogavi ego Ignatium ſolus ſolum, quæ eius recondita eſſet de propoſita quæſtione ſententiã . Et ille, Propriũ, inquit, Dei eſt Petre, animas hominum ſanctificare , in eas influere, ſuis eas donis complere : idq;
tam

tam copiosè facit nonnunquam, vt animæ Dei gratia circumfluentis plenitudo, in corpus etiã deriuetur, emineatq; foris quod intus est, sed id perrarū est. Demon verò, quoniam vim ipsam nō habet in animam, simulatis rerum atque adumbratis imaginibus, mortalium mētis vanitatis sectatrices, & nouitatis auidas, per corpus sæpè deludit. Idque exemplis etiam mihi notis confirmauit. Virginem autem illam Bononiensem, quam admiratione stupefacti homines intuebantur, pessimū exitum habuisse audio, fumumque ex fulgore dedisse.

Atque illud quoque persimile est: Anno opinor 1541. Martinus de Sancti Cruce (qui Conimbricensis postea Collegij Rector fuit, Romæque anno 1547. feliciter obdormiuit in Domino) vir tunc nouitius Societatis, ac feruens spiritu, cum sermonem aliquando cum Ignatio haberet (cui sermone ego quoq; intererā) incidit mentio de femina quadā, Magdalena de la Cruz nomine, quæ per id tempus Cordubæ in Hispania, & Religionis professione, & opinione sanctitatis omnium ore celebrabatur. Quam cum magnopere Martinus laudaret, eamque se vidisse,

D d. 5.

disse,

disse, cum ea se collocutum diceret, ac multa contulisse, ex quibus eius tum sanctitas, tum prudentia eluceret: Ignatius grauer hominem obiurgauit, quod foeminam illam eo loco poneret, quodque tanti faceret exteriora quaedam signa, & minimè certa sanctitatis indicia pro non dubijs atque exploratis haberet: opinionemque illam deponere iussit fallacem, homineque nostrae Religionis indignam. Quod Ignatij iudicium, aliquot annis post, rei exitus comprobauit. Illa enim quae ab ipsa infantia Deo sacrata fuerat, quae poenitentiae asperitate praecleara, orationis assiduitate excellens credebatur, prudentiae laude singularis; à qua (tanquam futura praesentiret, & conscia diuinæ voluntatis, mente praesaga ventura praediceret) responsa multi petebant; quae denique omnium virtutum opinione florebat, & veluti de caelo delapsa virgo colebatur; certis vestigijs deprehensa tandem est, cognitumque est omnibus ac compertum, fraude diaboli atque artificio egregiè illam hominibus impoluisse, eamque deceptricem & leuè, & falsa opinione errore hominum à pueritia commendatam, animum vul-

tu, vitam parietibus, flagitia captiosis
artib. dæmonis, prestigijs q; texisse. Sed
hæc obstructio nec diuturna fuit, nec
obducta, ita vt curiosis oculis tandem
perspici non posset. Ficta enim fucataque
omnia, celeriter decidunt.

Sacerdotem quendam ex nostris ad
se (me coram) accersitum acriter corri-
puit, quod cum nouitio de rebus ab
nostro alienis instituto loqueretur;
exemplaque virtutum longè posita
potius quam domestica afferret; eius-
que hominis spiritum miraretur, &
probaret maximè, cuius sanctitas pe-
regriño feruore, raptibus ac reuelatio-
nibus potissimum constare videbatur.
Quæ quidem omnia procul esse à no-
uitijs debent, quorum animi teneri ad-
huc & molles, certis, germanis, & in
propria cuiusque vocatione, atque in-
stituto, legitimis opinionibus imbuen-
di sunt; erroribusque qui ferè incautis
animis obrepunt, omni cura atque di-
ligentia detractis, ad veras, solidas, atq;
expressas virtutes studiosè effingendi
atque efformandi. Nam quo semel est
imbuta recens, seruabit odorem testa
diu. Quæque seminauerit tyro, metet
veteranus.

Bonos

Psal. 10.

Bonos bene valere cupiebat, malos malè, vt & illi integris ad Dei gloriam vterentur viribus, & isti multiplicatis infirmitatibus accelerarent ad Dominum, vel leuiùs certè remissiusque illum offenderent, iuxta illud Prophetæ, Contere brachium peccatoris. Si quem ex ijs, qui in ipsius potestate essent, præfractiorem esset nactus, quemque à recta obedientiæ regula perturbatio aliqua animi detorsisset (neque enim mirandum est, in tanta multitudine eiusmodi aliquem reperiri) cum hoc tam prudenter benevolentia, patientiaq; certabit, vt vel mitigaretur omninò, & Ignatij charitati succumberet, vel eò tandè erumperet, vt suam ipse cõtumaciam agnosceret, aut inexcusabilem certè efficeret.

Dicebat, à diabolo ita hominem aliquando tentari, atq; opprimi quodammodo, vt de mentis exiisse potestate videatur: & interdum naturæ adscribi, morbo nonnunquam, quod tentationi esset tribuendum.

Diabolum item, cum adoriri quempiam, exagitareque infestius cupit, noturnum tempus maximè obseruare, in quo ille, quem aggredi parat, è somno suscitatur: vt experrecto, fœda

foeda & impura statim obijciat, antequam à Deo sanctis cogitationib. occupetur.

Perutile sentiebat esse, cū quis grauius impugnatur, si semper aliquem habeat, à quo recta audient sustententur ac fulciatur: vt vbi oppugnantium dæmonum adest copia, ibi etiam propugnantium non desit multitudo: & conatus conatu, quasi clauus clauo, repellatur.

Proprium diuinæ bonitatis aiebat esse, ea vehementius defendere, quæ à diabolo acrius oppugnātur: & firmiter communire, quæ hostis demoliri conatus est: laboris quæ quem repugnando ceperis, magnitudinem, consequētis consolationis magnitudine compensare.

Sanandis morbis, qui iidem videbātur omnino, diuersas, interdum etiam aduersas & contrarias adhibebat medicinas. Nam alium blandè curabat, ac suauiter, durè alium, & seuerè: exitus tamen ostendebat, semper eam curationem fuisse cuique adhibitam, quæ optima cuique esset, & accommodatissima. Atque huius excellentis, diuinæque prudentiæ ratio non vna erat, neque simplex, sed multiplex & varia.

Dd 7/

His:

His vitijs curandis, quæ inueterauerant, penitusque in animis infederant, efficax in primis fuit. Sic enim in omnes partes versabat hominem, quem sanare vellet: tam varia, multipliciaque remedia adhibebat, vt vix quippiam esset tam insitum, quod non euelleret. Modi autem, quibus utebatur, multi erant. In ijs, crebra examinatio sui ipsius, de ea re, quam emendare quisque vellet, idque statis horis, & certis. Et ne examinatio memoria excideret, antequam cibum sumeret, lectum vepeteret, fido alicui, certoque homini renuciare iubebat, an examinationem illam ex præscripto fecisset. Obseruare alios, qui in eodem vitio sint, illosque admonere. Obseruari ab alijs, & moneri. Poenam certam constituere, quam sibi toties infligeret, quoties deliquisset. Ipse verò Pater, initio suæ ad Deum conuersionis cum ad risum hominum aspectu commoueretur, verberibus risu depulit, quibus se toties ad numerum afficiebat, quoties vel leuiter risisset.

Dicebat, innocentiam vitæ ac sanctimoniam multum quidem per se valere, & cæteris reb. omnib⁹ longè præcellere; sed nisi cum prudentia, agendique

cum

cum hominibus modo sit coniuncta, mancā fore atque infirmā, nec factis ad alios gubernandos idoneā: plusque sæpe exquisitam prudentiam cum mediocri sanctitate in gubernatione efficere, quā cum minori prudentia maiorem sanctitatem. Et hoc quidem si de communi loquamur vsu ac lege. Nam priuilegia sanctorum extra ordinem sunt. Potest enim Deus, & solet amicis atque electis suis beneficia magna sæpe conferre, quæ tanquam extraordinaria, in communem reliquorum ordinem cogenda non sunt.

Præterea, non Dei tantummodo habendam esse rationem docebat, sed etiam hominū propter Deū. Quod sic explicabat: Vt quoniā in hac vita spectatorem non solū Deum habemus & agnoscimus, sed etiā spectaculū facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus: prouideamus bona, non solū coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus: demusque operam ac conitumur, vt Deo nos quidem primum ac præ cæteris omnibus probemus (de cuius vultu prodit verum iudicium) sed deinceps etiam hominibus propter ipsū Deum. Nemini dantes vllam offensionem, vt nō vituperetur ministerium.

1. Cor. 4.

Rom. 12.

Psal. 16.

2. Cor. 6.

iiii

rium nostrum. Item non tantum id respiciendum quod Dei zelus per se exposcit, sed hunc ipsum zelum ad proximorum vtilitates exigendum ac conformandum, Quod tunc demum verus Dei zelus ac secundum scientiam sit, si aliorum fructibus seruiat, & ad Dei gloriam, fratrum etiam salutem adiungat: eamque in Deo ipso intuens ac perquirens, Deum ipsum in se, (vt ita dicam) propter Deum in proximis aliquando relinquat. Misericordiam (inquit) volo, & non sacrificium. Et si offers munus tuum ante altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offers munus tuum. Ex quo multa facienda, multa fugienda sunt, hominum non peruerso iudicio, vt eorum saluti consulamus. Ipse autem Ignatius nonnulla se in nostra Societate institutum fuisse dicebat, Deum tantummodo spectantem: à quibus tamen abstinebat, propter hunc quem ad homines, Dei causa, habebat respectum.

Patrem Cornelium Brughelman, Flandrum, in recitandis diuinis precibus anxie nimis laborantem, & totum ferme

ferme diem scrupulose collocantem, hac ratione sanauit Ignatius. Iussit vt preces ad horologium arenarium recitaret: & in eis vniuerse recitandis non plus temporis poneret, quàm quantũ alij Patres consueuerant: quo tempore consumpto, si qua fortè pars ad totum officium diuinum explendum deesset, eam ille eo die prætermitteret. Cornelius verò, veritus ne quam partem omittere cogeretur, dabat operam diligenter, ne sibi tempus deesset. Vehementius enim angebatur, si quid omnino relinqueret, quàm si quid minus (vt sibi videbatur) attētè ac deuotè pronunciaret. Ita scrupulus minor, maiori scrupulo, quasi clauus clauo, exemptus est.

Adolescens quidam Germanus, nostræ Societatis nouitius, tam grauitè aliquando vexatus est, vt de mentis constantia deijceretur. Ad illum sanandũ nihil non tentatum ab Ignatio est, sed nullo successu: Sic enim obfirmato erat animo, vt omnibus consilijs aures occluderet, omnibus machinis impenetrabilis resisteret. Sed miserum adolescentem, fraudulenter circumuentũ ab veteratore humanique generis hoste, atque irretitum videns, conatum diaboli

diaboli suo Ignatius conatu, pertinaciam cōstantia, calliditatē charitate vincendam existimauit. Rogat nouitium, vt aliquot dies domi adhuc maneat, ea conditione, vt Societatis omnibus solutus legibus, suo arbitratu viuat, dormiat, vigilet, edat, bibat, in otio deniq; atque in negotio ad suam volūtatē sit: idq; vt ita fieret, Ministro domus præcepit. Accepit conditionem adolescens, se sibi permisit, liberè cœpit viuere, quasi exolutus regularum vinculis, quibus se dolebat constrictum. Sed hac remissione animi, hac Ignatij benignitate, quasi respirauit, atque ita immutatus est, vt illum sui puderet, pigeretq; & pœnitentiæ suæ pœnitentiā agens, ab eius Patris amplexibus deinceps nollet discedere, cuius tãtam in se experiebatur charitatem.

Doctor erat quidã Lutetię egregius, quem Ignatius Christo cupiebat lucrifacere: multis rebus frustra tentatis, ipsum aliquando vno socio comitatus (à quo hæc accepimus) domi suæ conuenit. Animum relaxantem, & se se honesto quodam lusu oblectantem offendit. Erat autem lusus globulo-

rum,

rum, qui super mensam certa quadam ratione iaciuntur. Et ille, ut laxamento suo fortè excusationē prætexeret. Opportune, inquit, Ignati aduenis, ut vnà tecum ludas. Negauit Ignatius se lusus illius cōsuetudinem habere, aut artem. Ille instare, urgere, efflagitare, ut vnà ludat, animi causa. Cū molestus esse pergeret, & vim propemodum afferret: Ludā, ait Ignatius, tecum, sed serio, atque ea conditione, ut si vincar, aliquid tua causa faciam; si vincam, tu vicissim facias mea. Placuit conditio, & ita conuenit inter illos, ut victus triginta dies victoris iussa faceret, & ad voluntatem illius honesta imperantis se accōmodaret. Ludit Ignatius, rudis, nouus, inexpertus; neq; enim globulos vnquam in manus sumpserat; & ita ludit, ut Doctorem sursum deorsum versaret: neque vnquam in mensa pateretur consistere, vel vnā manum lucrari. Ad quem Ignatij socius identidē dicebat, Domine Doctor, digitus Dei est hic. Victus itaque est, deditque manus, & Ignatij voluntati se ad omnia subiecit. Ignatius verò hominem hortatus est, ut se ad tempus colligeret, & per triginta dies vacaret sibi, exercitationibus spiritualibus (alijs curis

cutis abiectis) se penit⁹ dederet: quod & fecit, magna vitę mutatione, hominū- que admiratione.

Feruentes zelo religiosos, & dissoluta omnia reformare cupientes sic interdum reprimebat, vt diceret: Illud in huiusmodi rebus in primis cogitandū, quid à nobis Deus in iudicio exiget: quarumnam rerum rationē repositet, vt ad Dei iudicium, non ad nostrum sensum vitam instituamus. Exiget nimirum à nobis Deus vitam nostrę vocationi consentientem, & religioso homine ac priuato dignam: vt verè contemptores mundi, spiritu feruentes, orationi instantes firmus, & nostri instituti muneribus strenuè vacantes. Reliqua quę huc non pertinent, neque in nostra potestate sunt, quibus Deus non commisit, eorum ab ijs rationem non poscet. Quamuis etiam desiderio diuini honoris ardere, & precibus instare, & si quando res ferat, homines, in quorum potestate illa sunt etiam vrgere debeamus.

Anno Domini 1554. venit Romā ex Orientis Solis India Andreas Fernādez Lusitanus, probatę virtutis vir, à Francisco Xauier ad Ignatium missus, vt eum de rerum Indicarum statu plenius

plenus doceret: ostiumque magnum nostris, ad multarum gentium conuersionem, apertum esse diceret, si qui forte Dei amore inflammati, ac diuinæ gratiæ robore, sui que contemptione muniti in eas oras proficiscerentur. Fecit Andreas, à Francisco quod fuerat iussus, sanè diligenter, mandata exposuit; auxilia, novosque milites postulauit ab Ignatio, responsum tamen certum nullum retulit. Tum Andreas me adhibuit deprecatores, orans, obsecransque eius ut causam susciperem, quam Deo fore gratissimam sperabat. Negotium suscepi; egi cum Ignatio, qui me audito, aliquantisper sese collegit, & graui seueroque vultu hæc tantum: Non minus, inquit, Petre opus est bonis operarijs atque strenuis, ijs quidem calamitosissimis temporibus, ad Christi fidem in Europa conseruandam, quam ad illam serendam in remotissimis illis regionibus. Atque utinam hæc Ignatij verba vera esse, non tantum nostro malo experiremur. Illo enim ex tempore, magnas Ecclesiæ Catholice ruinas videmus; multas Prouincias hæreticorum furore conuassatas: serpere quotidie magis contagionis venenum, & incorruptas atque integras
etiam

etiam nationes inficere. Opprimat hanc flammam Domini misericordia, & Babylonicum incendium, nostris peccatis excitatum, vento roris gratiae suae flante, benignè restinguat.

Atque ex ijs tot tantisque, quas Catholica Ecclesia patitur, calamitatibus ac ruinis, natum puto affectum illum pietatis in Ignatio, & incensum sanctae Inquisitionis tribunali omnibus in rebus obsequendi seruiendique desiderium. Nam cum animaduerneret auitam Religionem, & Catholicam fidem, Christi sanguine, & Apostolorum doctrina fundatam, à truculentis sacrilegisque fidei hostibus nostra aetate, omnibus machinis pertinaciter oppugnari; & grauiissimos atque sapientissimos viros, qui consilio supremo fidei praesunt, quasi in vigilia quadam stare, luporum rabiem arcere, & sanctissimae fidei propugnationem suscipere: dabat operam, ut eius tribunalis auctoritatem ad fidem ipsam tuendam apprimè necessariam, quam maximè posset, per se & per suos conseruaret. Quamobrem, quaecunque ipsi negotia sese offerebant, ad Inquisitionis officium pertinentia, tametsi à summo Pontifice ea impetrare minimo negotio poterat: semper
tamca

tamē ad ipsos fidei quæsitores reiecit, per eosque confici voluit, quemadmodū multis exemplis explicare nō esset difficile, quæ breuitatis causa omitto.

Considerans varia, multiplicia, & grauissima nostri instituti ministeria, & quam plena difficultatibus ac periculis sit cum hominibus omnis generis atque ordinis tractatio; illos sentiebat ad Societatem nostram minus habiles, qui non satis essent sæculi officijs & negotijs idonei: illos verò aptos, & nostro instituto congruentes, qui industria & dexteritate quadam etiam in sæculo florere possent, alijsque ingenij muneribus antecellere. Hæc enim illi siue adiumenta naturæ, siue ornamenta, à sæculi vanitate ad Christi veritatem transferentes, vtiliores religioni nostræ (quæ multum in afectione etiam sita est) atque accommodatiores plerumque existunt. Idque ipsa experientia compertum est.

Vt nihil est quod tranquillum religionis statum magis labefactet atque euertat, quam discordia, ita nihil est quod maiorem religionis ipsis notam inurat, eosque vulgo magis despectos reddat, quàm si discordes inter se sint, atque esse intelligantur. Nam charitas si absit,

absit, quæ vita est religionis, mortuæ virtutes omnes religiosæ, ac sine vita sint, necesse est.

Coadiutorem quendam ex nostris, qui negligētior in re quapiam fuerat, me præsentē interrogauit Ignatius: Quid spectas? quid quæris in Religione? quem ad finem actiones tuæ referuntur? Ille Deum se spectare respondit, Deum se habere finem, cuius causa omnia faceret Tum Ignatius, Si Deus, inquit, propositus tibi finis est, grauius certe mulctaberis. Nam mundo seruire, ac vanitati indulgere, haud magnum sanè crimen est: Deum verò spectantem oscitanter aliquid facere, atque ignaue, intolerabile est. Maledictus, inquit, qui opus Dei facit negligenter.

Per paucos, ac fortasse vix vllum esse dicebat, qui perfectè intelligat, quantum Deo volenti in eo operari, ipse impedimento sit: quantumque Deus in nobis efficeret, nisi à nobis ipsis impediretur.

Inter commoditates, quas multas ac peregrinas deuotus augustissimū corpus Domini Iesu percipiendi, ac frequens vsus secum affert, illam esse eximiam, quod digne communicantem
ita

ita virtute Sacramenti confirmat, vt
ne in peccatū graue labatur, aut si hu-
mana imbecillitate victus cadat, breui
certè à peccato resipiscat.

Tanti æstimabat persecutiones ac
vinculā, quibus pro Christo fuerat ve-
xatus atque constrictus, & eo numero
ponebat, vt aperte diceret, si quæ à Deo
creata sunt omnia, altera in parte sta-
teræ collocarentur; in altera, carcer,
catenę, probra; vix illa omnia, præ istis,
momentum vllum apud se habitura.
Neque verò creatam vllam naturam
posse lætitiā talem in anima procre-
are, quæ æquare possit gaudium illud
Spiritus sancti, & purissimam alacri-
tatem, quam eorum mentibus infun-
dit Dominus, qui multa magnaque
pro eius amore pertulerunt Ex quo in-
terrogatus à Patre quodam, quænam
esset compendiosissima ad perfectio-
nem via? respondit, Si multa aduersa,
magnaque pro Christi amore patiāre.
Pete hanc gratiam à Deo. Nam cui Do-
minus hoc tribuit, multum tribuit:
hoc enim vno beneficio, multa ma-
gnaque eius continentur beneficia. Ip-
se verò Pater, hanc eandem gratiam
& postulasse à Domino videtur, & im-
petrasse, Nam cum reliqui socij sepa-
rati

E c

rati

rati ab Ignatio essent, & quietissimè
 sæpe viuerent, simul atque Ignatius ad
 eos veniebat, & cum ipsis agebat, tem-
 pestas aliqua contra omnes, & persecu-
 tionis procella repentè excitabatur.
 Quod Pater Iacobus Lainez sapissimè
 obseruauit, & simul ex eo coniectu-
 ram se capere aiebat quanta Ignatii vis
 animi atque constantia, quantum
 rursus & quàm implacabile dæmo-
 nis in Ignatium esset odium, atque in-
 uidia.

Sed quoniam spiritualis prudentia I-
 gnatii, in Exercitiorum spiritualium, &
 in Constitutionum libris (de quibus
 antea diximus) maximè cernitur, è qui-
 bus peti possunt quæ ad hunc locum
 pertinent: hac omissa, quanta fuerit in
 illo rerum gerendarum prudentia, vi-
 deamus.

DE PRVDENTIA RERVM
 gerendarum.

CAPVT XI,

Magnitudo illius animi cū sum-
 ma erat prudentia, constantia
 cum